

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

19. Decisio Sacrae Rotae Romanae coram R. P. D. Verospio. Valentina juris
sedendi. Lunae 9. Iunii 1643.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

3. Quam primum sustinentum Domini placuit, nempe quod dicti Caesaris testamentum sustineatur tanquam factum inter liberos, et in quoad legatum relictum Mariæ uxori, licet abique integra solennitate fuerit conditum, quia est scriptum, & subscriptum ab ipso Cesare parte, qui coram duobus testibus declarauit idipsum, quod in eodem testamento scripserat, & in fine apposuit clausulam generalem significantem voluntatem seruandi ea, quæ dixerat, & scripserat, iuxta dispositionem Textus in §. nos igitur, ver. si tamquam authent. de test. imperf. collat. 8. Ant. Gomez in l. 3. Tauri n. 5. vers. tamen intellige, Molin. de iust. & iure disp. 128. vers. illud etiam, cum aliis pluribus relatis in predictis decisionibus.

4. Quibus non aduerfatur, quod aliqui testes dicant, testamentum eiici fecisse omnes de cellula in qua iacebat, dum confecit testamentum; unde inferebatur ad contrarietatem, & falsitatem testium, quasi quod impossibile sit adfuisse testes in publicatione testamenti, si omnes adstantes testator e cellula eiici iusserat. Quia, ut bene respondit secunda decisio, ad euitandum testium peritium, eiectio præfecta intelligenda est de aliis omnibus, qui ibidem adstant otiosi, & qui potius impedimento erant testatori, non autem debet verificari in Capellano Tirimis, qui testatorem morti proximam ad fruitionem cælestis Patriæ hortabatur, nec in alio, qui ipsi atramentum apponebat, ut testamentum scriberet, pro ut in fortioribus terminis, quod saluari debeant testes, si alter neget alios fuisse presentes, alter verò affirmet, tradunt Bart. in l. 1. §. si quis neget, sub n. 6. vers. ad contrarium, ff. quemadmodum test. aperian. lal. in l. 1. §. iur. n. 21. ff. de iur. Ang. conf. 175. n. 5. vers. non obsar. Corn. conf. 202. num. 2. lib. 4. Curia. controu. 407. n. 149. & fuit dictum in Romana alimentorum 28. Martij 1640. coram R. P. D. meo Bicho.

Idque eo magis dicendum fauore vltimarum voluntatum, quæ coadiuanda, & sustinenda sunt quantum fieri potest et si contrarium perneceffe, & concludenter probetur, Alex. conf. 33. n. 15. lib. 3. & fuit dictum in Regien. hereditatis 20. April. 1637. coram bon. mem. Cocchino, cum nihil sit, quod magis hominibus debeatur, quam ut supremæ voluntatis, postquam iam aliud velle non possunt, liber sit stylus, ut inquit Imperator in l. 1. C. de sacros. Eccl. latè Spino. de test. p. 1. Rubrica n. 16. cum plur. seqq. fol. mibi 11.

5. Secundum verò fundamentum, quo in prædictis decisionibus firmabatur testamentum præfactum posse quoque sustineri ex priuilegio militari, eo quod dicitur Caesar testator esset scriba triremis, non visum fuit solidum, quia scriuarij non gaudent priuilegio militari in facitione testamenti, nisi reperiantur in loco hostili de tempore confectionis, ut declarat gloss. in l. scriuarios, de test. mil. vbi Donel. n. 4. §. fin. ff. de test. mil. l. vn. ff. de bon. poss. ex test. mil. l. l. Clar. lib. 3. sent. §. test. quest. 15. n. 5. & hoc suadetur summa ratione, quia in tantum scriuarii, & aliis Paganis communicatur priuilegium militare in quantum subeunt periculum in loco hostili, & in prociectu conflictus, ut ait Paril. conf. 17. n. 25. vbi quod illis priuilegium conceditur ob necessitatem & periculum lib. 2. alias periculo cessante ipsi iuxta leges Paganis præscriptas testari tenentur, ut expressè decidit Text. in d. l. scriuarios, C. de test. mil. ne alioquin essent melioris conditionis gaudentes priuilegio per communicationem, quam ipsi milites priuilegiati, qui extra actem quamuis sint in expeditione tenentur testari, saltem coram duobus testibus rogatis, gloss. communiter, approbata in d. l. 1. ff. de test. mil. Guttier. in l. nemo potest. n. 265. de leg. 1. Menchac. de success. creat. §. 24. n. 15. & 18. Velalq. conf. 104. n. 16. Gabriel conf. 100. n. 3. & seqq. lib. 1.

6. Cum igitur Insula S. Petri, vbi classis maritima oppulerat tempore conditi testamenti non esset locus

habilis, ut deponant testes afferentes insulam prædictam subesse dominio Maiestatis Regis Catholici, & ibi milites per plures dies commoratos fuisse orio, & cantibus vacantes, nullatenus Caesar Scriba Tirimis poterat testando gaudere priuilegio militari, quia locus hostilis ad hunc effectum dicitur ille in quo hostes adfuerunt, vel bellum geritur, ut in puncto inter milites, & scriuarios distinguit Alberic. in l. milites 45. n. 4. vers. ipse autem. vbi quod si hi non sunt in bello, non possunt testari iure militari, Rip. in l. Centurio n. 1. vbi loquitur in specie de classe maritima, & ait priuilegium competere, si moriantur in bello naualis, de vlt. gar. & pupill. ex Textu in d. l. fin. ibi si in hostico apprehendatur, & illico decedat, ff. de test. mil. Ang. in l. quod conscriuum, n. 4. ibi si testantur in actu belli, ff. eod. legatur Simon de Pret. vlt. vol. in epr. 2. dub. 1. fol. 8. n. 7. lib. 3. Franc. de Barry de test. mil. n. 6. Paril. de conf. 32. n. 25. lib. 2. Magdalen. de nu. test. p. 2. c. 28. n. 67.

7. Adeo quod non sufficiat, quod testes dicant in dicta Insula S. Petri frequenter adesse Barbaros Piratas, nisi probarent eos adfuisse tempore conditi testamenti, ita ut necesse esset stare semper in prociectu, ut notat Conan. Comment. iur. ciu. lib. 9. c. 5. in fin. Donel. in d. leg. scriuarios, n. 4. C. de test. mil. vbi dicitur locum hostilem esse illum, qui ab hostibus occupatus, & sub num. 5. afferitur in hostico dici deprehensum, qui in conflictu ita circumuentus sit ab hostibus, ut egressus non possit, & stare in prociectu, dicitur quando est in puncto ipsius congressus, & prope concinentibus, ut bene explicat Franc. de Barry d. tr. de test. mil. num. 4. ver. nam in acie.

8. Quare Domini dixerunt testamentum Caesaris sustineri vti factum inter liberos, & consequenter sententiam Rotaalem esse confirmandam ex hoc primo fundamento dumtaxat, omissio secundo desumptio ex priuilegio militari tanquam non subsistente ex allegatis. Et ita vna tantum, &c.

DECISIO XIX.

Sacra Rotæ Romana coram R. P. D. Verispi.

Valentina Iuris sedendi.

Luna 8. Iunij 1643.

§. 1. **C**um lata fuisset sententia coram R. P. D. meo Ghislerio, in eaque pronunciatum Præpositos Ecclesiæ Valentinae occupare posse sedes vacuas dignitatum à Choro absentium, & causa per appellationem mihi commissa, dubitavi semper eiusdem sententiæ confirmatione pro qua DD. responderunt. Quia illius validitas non impugnatur, & iustificatur ex resolutione processus, ex quo apparet omnia interfuisse requisita, quæ recententur in decisione Verall. 160. parti. 2. Iustitia vero probatur ex latè deductis in decis. Reuer. P. D. mei Ghislerij sub die 5. Iunij anni 1637. Cum enim ex particulari Constitutione Ecclesiæ Valentinae, illius Canonici possint occupare vacuas sedes dignitatum absentium, eadem facultas concessa censetur Præpositis, quibus à sanct. mem. Sixto V. in limine erectionis attributa fuerunt omnes prerogative, præminentia, ac priuilegia, quibus tam ex dispositione iuris communis quam particularium Constitutionum eiusdem Ecclesiæ Canonici fruebantur, dum enim fuerunt Præpositi Canonici æquiparati, talis æquiparatio idem debet operari, ac si speculiter fuisset concessum dictum ius occupandi sedes vacuas, quo Canonici competebar ex notatis in leg. Priuilegijs ff. de legib. DD. in l. 1. ff. de legat. 1. vbi Alex. n. 10. lal. n. 15. & seqq. Castrenl. num. 7. & S. Rota coram Cren. sen.

scant, dec. 9. n. 5. ne diuerso h're ceaseantur ij, qui ex æquiparatione idem reputantur contra dispositionem, text. in cap. cognominis 12. q. 2. & in l. eum qui adess. de vsu. cap. & in terminis præminentie considerauit Rota in Casarugustana præminentiarum 2. Nouemb. anni 1627. coram bon. mem. Coccino.

2. Quæ facultas occupandi sedes dignitatum absentium præterea colligitur ex Bulla erectionis, in qua illis attributum fuit ius sedendi immediate post ipsos Canonicos: hoc enim iure uti non possent, nisi occuparent sedes in quibus, absentibus dignitatibus manent Canonici, cum verbum illud, immediate operetur, vt sessio Præpositorum nullo interposito medio continuatim copulari debeat sedibus Canonicorum, iuxta doctrinam Bald. in l. 1. n. 3. C. de condit. inferris. Capra conf. 22. n. 12. Castren. conf. 4. n. 4. vers. 3. opponitur li. b. 1. & alij quos refert Decian, conf. 9. n. 10. lib. 2. & secuta fuit Rota in hac eadem causa sub die 16. Decemb. anni 1633. coram bon. mem. Merlino & 27. Iulij 1635. coram R. P. D. meo Ghislerio. Quæ eo facilius admitti debet tanquam consonans, & conformis decori Ecclesiastici Ritus, quo attento in Choro non debet esse aliqua dispersio, sed coniunctissima vnitas ad instar triumphantis Ecclesiæ, vt considerauit Rota coram bon. mem. Coccino dec. 197. n. 4.

3. Et licet in gratia præposituris concessa in Bulla erectionis fuerint excepti actus capitulares inter eos tamen comprehensa non fuit sessio in Choro, dum Bulla expressè illis sessionem concessit, & post illius concessionem capitulares actus excepti, generalis enim illa exceptio facta censetur salua sessione antea concessa argumento text. in l. doli clausula ff. de verborum obligat. vbi Barth. & Cuman. n. idem Barth. conf. 72. n. 3. vers. sed positio. Surdus conf. 456. n. 1. & sequenti. Præsertim cum hoc sit conforme dispositioni iuris, secundum quam stallum in Choro non comprehendatur sub actibus capitularibus, vt notat Gloss. in Clementina vt ij de state, & qualitate in verb. c. vbi etiam Abb. n. 6. Ancharan. n. 3. Cardinalis n. 14. Rota coram Reuerendissimo Vrg. dec. 198. n. 3. & in Valentina præminentiarum 19. Nouemb. 1640. coram bon. mem. Coccino, & 21. Martij 1641. coram bona memoria Pivouana.

4. Non obstat quod sedes dignitatum absentium occupari non possint ab aliis tanquam propriæ, & fixæ. Quia tales dici possunt in casu quo præsentibus fuerint dignitates in Choro, secus verò si illæ sint absentes; tunc enim sicut permissum est Canonicis illas occupare, ita permissum censeri debet Præpositis quibus concessæ fuerunt eadem prærogatiuæ quæ Canonicis competeant, vt alias respondit Rota in hac eadem causa in decisione 252. n. 10. par. 6. & 214. in fine par. 7. recent. Quin immo sicuti non dicuntur fixæ respectu Canonicorum, qui absentibus dignitatibus eas tenent, ita neque etiam fixæ dici possunt respectu Præpositorum, qui gaudent eodem priuilegio Canonicorum; Equiparatio enim inter vtroque inducta à Constitutione Apostolica æqualem determinationem inter eosdem debet operari, ex notatis in c. ad audientiam de Clericis non residentibus Gloss. in leg. si quis seruo in verbo corrumpti, Cod. de furtis, & in l. quod verò circa finem. ff. de legibus. Ripa in l. si constante n. 69. ff. soluto Matrimonio. lal. in §. ex maleficiis n. 9. Institutionibus de actionibus Roman. conf. 129. in principio, & conf. 231. n. 3.

5. Non obstat quod istæ sedes dignitatum quando vacare contingerent nunquam possessæ fuerint à Præpositis: Adeo vt vel illis nocere debeat præscriptio temporis, vel obseruantia contraria quæ potissimum attendi solet in hac materia præminentiarum iuxta doctrinam Bald. in c. olim. n. 1. de consuetudine; quam sequuta fuit Rota coram Cardinali Seraph. decif. 964. num. 1. & coram Cavalerio dec. 649. num. 1. & in Pla-

Tom. VIII.

centina Præcedentia 27. Iulij 1633. coram bon. mem. Mellino.

6. Quia cum Præpositi impediti fuerint ex facto Canonicorum (cuius causa fuit orta lis) talis obseruantia tanquam litigiosa illis nocere non potest, vt considerauit Rota coram Seraph. dec. 748. n. 1. & in hac eadem causa sub die 27. Iulij Anno 1635. coram Reu. P. D. meo Ghislerio, nam tanquam legitimo impedimento detenti nullo temporis cursu affici potuerunt ex notatis in leg. 1. §. de autem Cod. de annalibus exceptionibus, & in c. 1. de prescriptionibus, & in c. diu. firmitatem de concessione præbende Rota dec. 2. de dilatoribus. num. 3. in nouis, & coram Cassad. dec. 8. n. 2. de præbendis. Quin imò permissum est Præpositis etiam si eorum aliqui consensissent obseruantie contrariæ agere nomine Præposituratum, quibus concessum fuit hoc Priuilegium; & illarum iura vindicare, vt notat Ripa in c. sate de restitutione spoliatorum n. 14. vbi alij DD. communiter Abb. in c. accedens n. 19. vt lite non contestata Rota in Neapolitana spoliis 3. Iulij 1601. coram Cardinali Lancell. & in dec. 473. n. 2. part. 2. recent. & in aliis relatis in hac eadem causa sub die 12. Iulij 1634. coram bon. mem. Merlino.

Et ita altera, &c.

DECISIO XX.

Sacra Rotæ Romanæ coram R. P. D. Verospio.

Montis Alti Primiceriatu.

Luna 8. Iulij 1643.

§. 1. CUM sanct. mem. Sixtus V. singulari motus Cerga Patriam, vnde originem duxerat, charitate, in Cathedrali Ecclesia Montis Alti à se prius erecta, Primiceriatu dignitatem institueret, eius electionem, quocumque mense vacare contingeret, ad Capitulum eiusdem Ecclesiæ spectare voluisset, non obstantibus quibuscumque Regulis Cellariæ editis, vel in futurum edendis, quibus motu proprio, ac de plenitudine potestatis derogauit, sublatis omnibus derogatoriis derogatoriis, etiam si sub data posteriori emanassent, ac tali aduerarentur Indulto, quod quoties foret abrogatum, toties voluit reuincere: Cuius Indulti vigore ad eam Primiceriatu dignitatem vacantem per mortem Cornelij, qui de mense Octobris decesserat, fuit electus à Capitulo Rosatus de Rosatis, Cúmque illi mota fuisset controuersia à Ioan. Baptista Lucido, qui eam dignitatem vti referuatam ratione mensis à Sede Apostolica impetrauerat; Dubitauit super validitate electionis Capituli, aded vt ea dignitas debeat eidem Rosato adiudicari. Et Domini negatiuè responderunt.

2. Quia illi obstat Regula 9. Cæcellariæ, ex cuius dispositione Romano Põtifex sub pena nullitatis, & motu proprio referuat omnia, & singula beneficia quocumque modo pertinentia ad collationem, seu electionem quorumcumque Collatorum, quæ præsertim in mense Octobr. vacare contingerent, non obstante, & sublata quacumque consuetudine, etiam immemorabili, & quocumque priuilegio, seu indulto Apostolico, etiã in limine electionis concessio, & munito quibuscumque derogatoriis derogatoriis, aliisque insolitis, & efficacioribus clausulis, quatum tenores in eadem regula ad effectum reuocandi habeantur pro expressis cum Decreto irritanti; Cuius Regulæ dispositio derogare potest cuiumque Priuilegio, & indulto Apostolico, vt ad eã notat Gonz. gloss. 35. num. 1. & seq. & firmavit Rota in Compagna Iurispatronatus 19. Ianuarii & 3. Decembris 1604. coram Litta, quæ confirmata fuit in Casarugustana Parochialis de Maiella 14. Nouemb. 1616.

V 3